FASİKÜL 43 – SAYFA 2

Çeviri: Anita Tatlıer

Türkiye’de Kitlelerin Eğitimine Dair Bir Bakış

Yazan: Reşat Ş.Sirer

Türkiye oniki yıldan beri, kitlelerin ve özellikle türk nüfusunun yüzde yetmişbeşini temsil eden köylülerin cehaletiyle en az bir süre içinde mücadele etmek için, en modern ve en rasyonel eğitim ilkelerini kapsayan yöntemi araştırmaya bağlı kaldı. Burada amaç, son derece ihtiyaç duydukları ilksel kavramların kendilerine öğretilmesi, köylülere insanın gelişiminin değerini giderek daha çok takdir etme olanağının sağlanması ve böylece kendilerini ilgilendiren teknik işlerin modern koşullarına daha hızla uyum sağlamalarıdır. Böylece, maddi koşullar iyileşecektir ve köylüler anadolu topraklarından bunun barındırdığı sonsuz zenginlikleri çıkarabilecekler ve bu sayede Türkiye’nin büyük bir kültür çeşitliliğine sahip bir ülke olduğu görülecektir. Bu durumda, ortaya konan çabalar ve enerji boşa gitmiş olmaz ve elde edilen sonuçlar da dikkatle gözetilmeye layık olur.

Türkiye tarafından gerçekleştirilen reformların en büyüğü ve en önemlisi, övgüye değer biçimde dünya kültür ve uygarlığına uyma kaygısı içinde, batı uygarlığına dayalı kendi öz ulusal kültürünü bir yandan geliştirirken, Türk alfabesi reformudur.

K.Atatürk, uzun süredir düşündüğü alfabe reformunu 9Ağustos 1928’de gerçekleştirdi ve bununla ilgili Türk halkına o güne dek kullanılan arap harflerinin yerine latin alfabesinin benimsendiğini bildiren bir söylev verdi.
Bu projenin hemen hayata geçirilmesi öngörüldüğü için, 1928in bitmesinden önce tüm halk yeni harflerle okumayı ve yazmayı öğrenmeliydi ve tüm kamu ve resmi kurumları Latin Alfabesini etkin biçimde kullanmaya zorunluydu.

Buna karşılık bu yeni alfabenin uygulanmaya konması bazı eğitimli sosyal sınıflar dışında-yeni heaflere henüz yeni alışmaya başlayan tüm bir halk kitlesine, bir süre için okuma yazma öğretilmesi gerekliliğine yol açmıştı.

Öyle ki, yeni alfabenin benimsenmesine ilişkin yasanın resmi ilanının yanısıra, önemli sayıda insanı cehaletten korumaya yönelik daha iyi uyumlu bir programın geliştirilmesi de gerekiyordu.

Dolayısıyla bu acil ihtiyaç, okul eğitimi çağını geçmiş tüm yetişkinlere yönelik akşam derslerinin yaratılmasına yol açtı. Böylece Kemal Atatürk'ün tarihi söylevinden sadece birkaç hafta sonra, yeni türk alfabesi oluşturulmuş ve tüm ülkede uygulanmıştı ve Eylülün başında öğretim kadrolarının tüm sınıflarından seçilen bütün eğitmenler yeni alfabenin açık ve belirgin harflerini zaten mükemmel biçimde biliyordu ve bunları hükümet memurlarına olduğu kadar kendileri için açılan akşam derslerine devam eden serbest meslek yetkililerine de öğretme vazifesini üstlenmişti.

Bu sırada, subaylar bunu askerlik hizmetini yapmakta olan askerlere öğretiyordu. Bu konuda sarfedilen çabalar öyle çok yoğundu ki az bir süre içinde, binlerce türk entelektüel yeni latin harflerini mükemmel biçimde okumayı ve yazmayı biliyordu.

Ekim 1928'de, Türkiye Büyük Millet Meclisi özel ve resmi tüm kurum ve ofisleri bütün formaliteler ve iş ilişkilerinde yeni alfabeyi kullanmaya mecbur tutan yasayı ilan etti.

Bunun dışında, Devlet memurları ve genelde ülkenin tüm entelektüellerinin eğitilmesi de gündemdeydi. Bu sebeple, "Halk Okulları" olarak adlandırılan okullar işte bu toplumun çeşitli tabakalarını eğitmek amacıyla yaratıldı, bunun işlevi ve düzenlenmesi şu şekilde gelişti:

1929 ocak ayının birinci gününden itibaren, okul sıralarında okuyan çocukların ebeveynleri, büyük erkek ve kız kardeşleri çocukların okul çıkışına ve hatta çıkıştan biraz önce gelecekler ve öğrencilerin yerlerini alacaklardı ve kısa süre önce küçük çocuklara ders vermekte olan aynı öğretmenler şimdi bu büyük insanlara yeni türk alfabesini öğretmekle yükümlü olacaktı. Bu halk okullarının öğrencileri iki farklı sınıfta toplanmıştı: bunlardan biri ilkokulu bitirmiş kişilere ayrılmıştı ve diğeri de bunu tamamlamamış kişilere yönelikti. Bu sonuncu gruba yeni latin harflerinin yanısıra aynı zamanda kendilerine ilkokul programının genel kavramları da öğretilecekti. 1929 yılını izleyen ilk sekiz yıl boyunca, 2.520.779 vatandaşın bu halk okullarına gittiği görüldü, türk halkının kültürel gelişimi açısından bu en ilginç deneyimlerden birini oluşturur.

Halk okulları günümüzde de hala mevcut ve tam faaliyetini sürdürüyor. Fakat, bu dersleri izleyen öğrenci ve verilen diploma sayısının ilk günlerdeki kadar çarpıcı olmadığı kolaylıkla tasarlanabilir. Bu okullar çok sayıda insanı zaten cehaletten kurtardığı için, dersleri izlemeye ihtiyaç duyanların sayısı kuşkusuz her yıl giderek azaldı.

1928'de bırakılan Arap harfleriyle Türk dilini okumak ve yazmak özellikle zordu. Söz konusu harflerle ortalama bir insan yaklaşık on yıl bunları öğrendiğinde doğru biçimde okuma yazmaya ancak

yetkin oluyordu. “Ancak” diyoruz, çünkü kendisi okur yazar kategorisinde olmasına rağmen, okurken ya da yazarken bazen hatalar yapabiliyordu. Diğer yandan, üç, beş, hatta altı yıl boyunca okula gitmiş olanlar sadece aldıkları eğitimden takdir edilir bir fayda sağlayacak konuma sahip değildi. Zaten bu sebeple, kitleler arasında yayılmaya tek elverişli olan ilkokul eğitimi, çok sayıda insna için olduğu kadar köylülerin gözünde de hiçbir imtiyaza sahip değildi. Bu koşullarda eski Türkiye’de eğitimin gerekli yayılmadan faydalanamadığı kolayca fark edilebilir. Böylece, Cumhuriyet ilan edildiğinde, şehirlerdeki nüfusun yüzde ellisinin bile eğitimini sağlamak mümkün değildi ve köylerde ise bu durum hatta daha bile kötüydü, okul çağındaki çocukların neredeyse ancak yüzde beşi ilkokul eğitimini alabiliyordu. Bugün bu durum tamamen farklıdır.

Günümüzde, şehirlerde ilkokul çağına gelmiş ve okula giden çocukların oranı yüzde 80dir. Gelecek on yıl içinde, giderek yüzde yüze ulaşmayı umuyoruz. Aynı şekilde köylerde, bundan önceki onbeş yılla karşılaştırıldığında, uygulanmaya konan plan uyarınca öğrenci sayısı üç kat arttı. 1960’dan önce her köyde bir ilkokul olacağını böylece her türk çocuğunun burada eğitim alma fırsatına sahip olacağını umut ediyoruz.

Öğretmenlerin yetişmesi için kuşkusuz zamana ihtiyaç vardır ve bu öğretmenlerden ilk önce en önemli yerleşim alanlarında yararlanmak son derece doğaldır ve diğer yandan, daha az önemli köylerin bir süre kendi sıralarını beklemek zorunda olmaları da doğaldır; bu durumu iyileştirmek için Türkiye’de, köylerde kendilerine yönelik öğretmenlerin eğitiminin tamamlanmasını beklemeye mecbur olan halkı ve çocukları cehaletten kurtarmak amacıyla, tamamen yeni bir sistem tasarlandı. Bu sistem köy öğretmenleri yetiştirmeye ve onları hemen kullanmaya dayanır. Gelecekteki öğretmenler köylerde, askeri hizmetlerini yapmış gençler arasından seçilir, sekiz ay boyunca özellikle tarıma ilişkin belirli uygulamalı kavramların öğretimini kapsayan özel dersleri izlemeleri sağlanır. Aynı zamanda kendilerinin yazma, okuma ve aritmetik bilgileri de güçlendirilir. Bu şekilde eğitilen gençler bundan sonra, basit ve kolayca uygulanabilir bir programla işe koyulur, okuma, yazma ve hesap yapmayı olduğu kadar ilkokul eğitiminin ilk üç yılına özgü bütün konuları, köydeki kendilerine gösterilen okul çağındaki çocuklara öğretir.

Öte yandan köy öğretmenleri köylülere topraklarının bilimsel kültürüne ilişkin danışmanlık sağlar. Her yıl, iki bin ila üç bin arasında öğretmen köylere gönderilir ve elde edilen sonuçlar son derece tatmin edicidir, bu da bu şekilde halka verilen eğitimin Türkiye’nin güncel koşullarına tamamen uyduğunu gösterir.

Köylerin kalkınması için tasarlanan ve uygulanmaya konan tedbirlerden biri de, köy Enstitülerinin kurulmasıdır. Bu kurumlar

genelde, verimli toprakların merkezinde ve özellikle köylerde düzenlenir. Bunların temel amacı, köylerde seçilen çocukları öğretmenlik mesleğine hazırlamaktır.

Dolayısıyla bu enstitülerde kendilerine çeşitli tarım yöntemleri ve hayvan bakımın dışında, ağaç bakımı, ormancılık, sebze kültürü ve süt ve konserve endüstrisi de öğretilir. Aynı zamanda kendilerine, demir işçiliği, marangozluk, duvar işçiliği, işbirliği ve motor tamiri gibi köy hayatı için yeterli bazı kavramlar da kazandırılır. Öyle ki, meslek bilgisiyle donatılmış öğrencilerin büyük çoğunluğu köy hayatına faydalı iş unsurlarını oluşturur. Diğer yanda, enstitüye kabul edilen belirli sayıda genç kız, gerektiğinde dikiş işleri yapabilecekleri ve hastalara bakabilecekleri tarzda bir eğitim görürler. Birkç yıl içinde, bu enstitülerin ilk öğrencileri eğitimlerini tamamlamış olacaklar ve bundan sonra her yıl, binlerce köy öğretmeni Enstitülerden mezun olacak ve gelecek kuşaklar da bu enstitülerin anılarını gururla taşıyacaktır; bunlar Ulusal Kültür seviyesinin hızla yükselmesi için sağlam ve emin harika araçlardır. .